

BÀI TẬP 3: TỐI ƯU HÓA PROMPT TRONG HỌC TẬP

I. Phân tích tác vụ học tập

Tôi lựa chọn 3 tác vụ phổ biến và thiết yếu nhất đối với sinh viên:

- * **Tóm tắt tài liệu học thuật:** Giúp nắm bắt nhanh kiến thức từ các bài nghiên cứu dài.
- * **Giải thích khái niệm phức tạp:** Chuyển đổi các lý thuyết trừu tượng thành ngôn ngữ dễ hiểu.
- * **Tạo bộ câu hỏi ôn tập:** Hệ thống hóa kiến thức để chuẩn bị cho các kỳ thi.

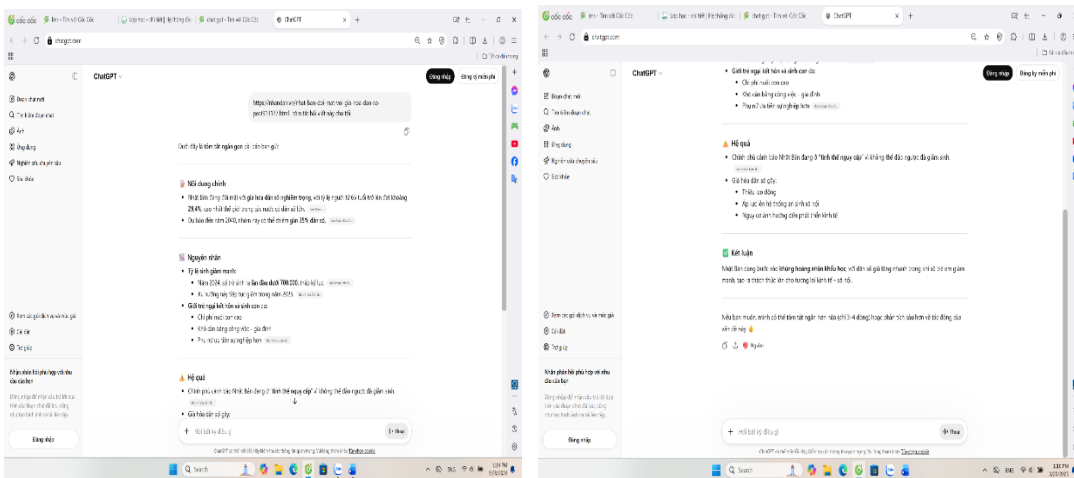
II. Xây dựng và Thử nghiệm các phiên bản Prompt (sử dụng Chatgpt)

Tác vụ 1: Tóm tắt bài đọc học thuật

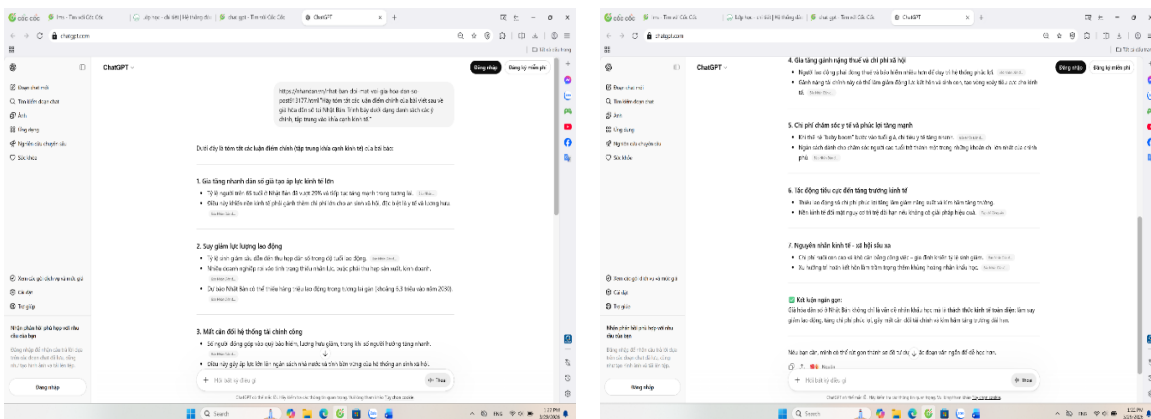
(Giả định tài liệu là một bài báo về "Tác động của già hóa dân số tại Nhật Bản")

Nguồn: <https://nhandan.vn/nhat-ban-doi-mat-voi-gia-hoa-dan-so-post913177.html>

* **Prompt Cơ bản:** "Tóm tắt bài viết này cho tôi."

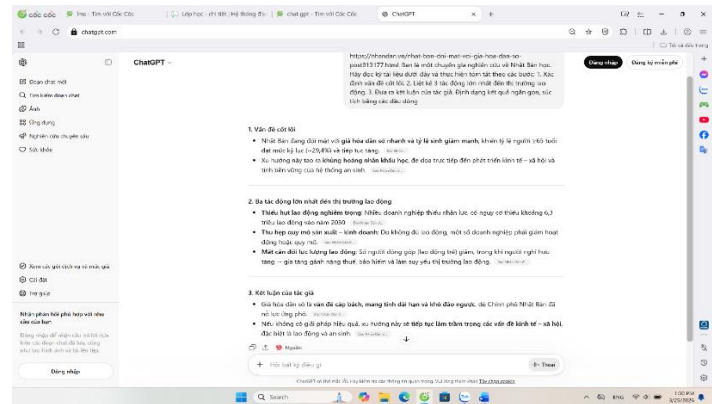

* **Prompt Cải tiến:** "Hãy tóm tắt các luận điểm chính của bài viết sau về già hóa dân số tại Nhật Bản. Trình bày dưới dạng danh sách các ý chính, tập trung vào khía cạnh kinh tế."

*** Prompt Nâng cao (Role Prompting + Chain-of-Thought):**

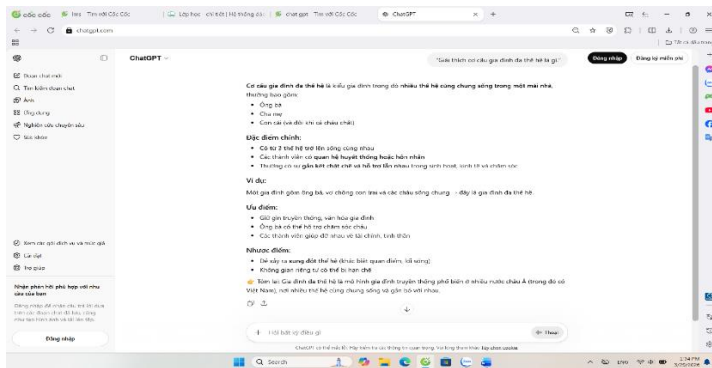
"Bạn là một chuyên gia nghiên cứu về Nhật Bản học. Hãy đọc kỹ tài liệu dưới đây và thực hiện tóm tắt theo các bước: 1. Xác định vấn đề cốt lõi. 2. Liệt kê 3 tác động lớn nhất đến thị trường lao động. 3. Đưa ra kết luận của tác giả. Định dạng kết quả ngắn gọn, súc tích bằng các đầu dòng."

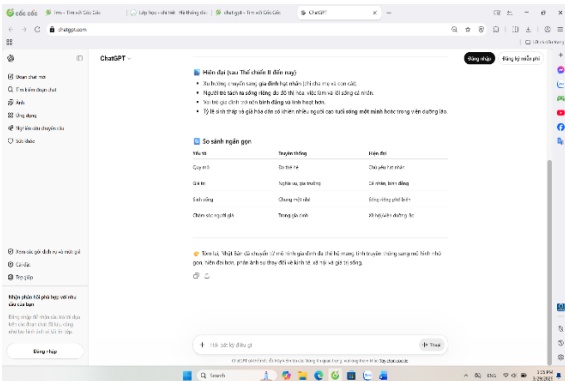
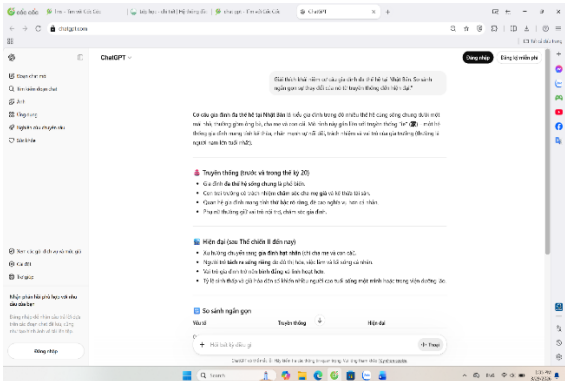
Tác vụ 2: Giải thích khái niệm phức tạp

(Khái niệm: "Cơ cấu gia đình đa thế hệ" trong xã hội Nhật Bản hiện đại)

*** Prompt Cơ bản: "Giải thích cơ cấu gia đình đa thế hệ là gì."**

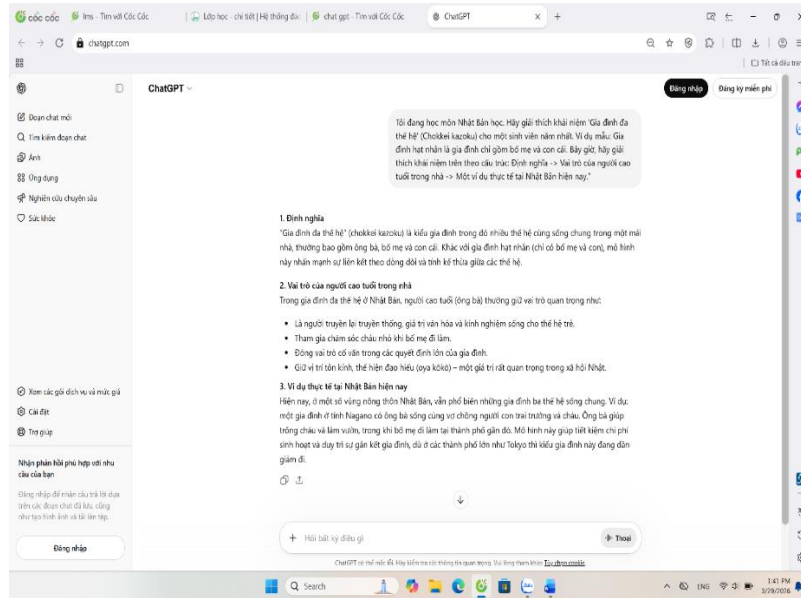

*** Prompt Cải tiến: "Giải thích khái niệm cơ cấu gia đình đa thế hệ tại Nhật Bản. So sánh ngắn gọn sự thay đổi của nó từ truyền thống đến hiện đại."**

* Prompt Nâng cao (Few-shot + Context):

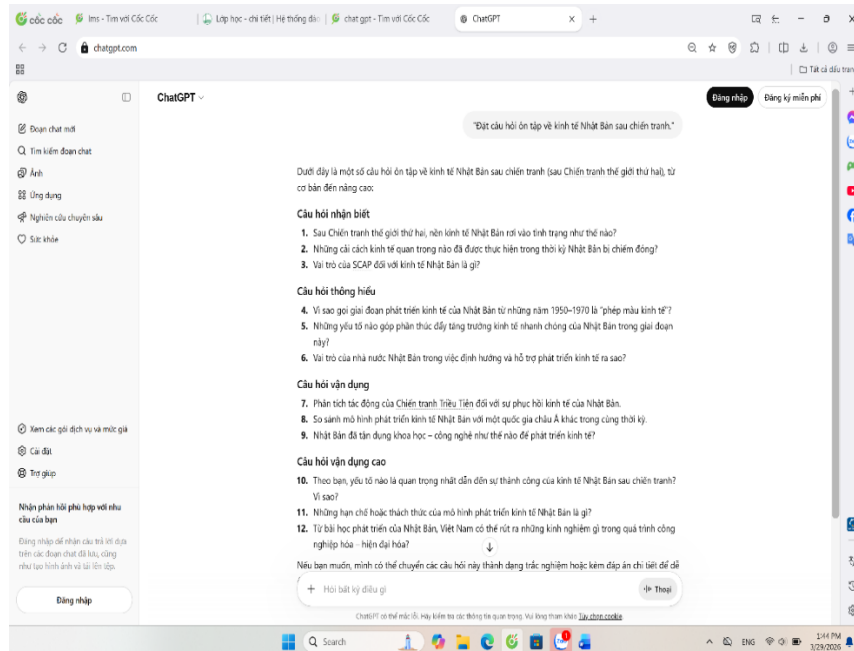
"Tôi đang học môn Nhật Bản học. Hãy giải thích khái niệm 'Gia đình đa thế hệ' (Chokkei kazoku) cho một sinh viên năm nhất. Ví dụ mẫu: Gia đình hạt nhân là gia đình chỉ gồm bố mẹ và con cái. Bây giờ, hãy giải thích khái niệm trên theo cấu trúc: Định nghĩa -> Vai trò của người cao tuổi trong nhà -> Một ví dụ thực tế tại Nhật Bản hiện nay."

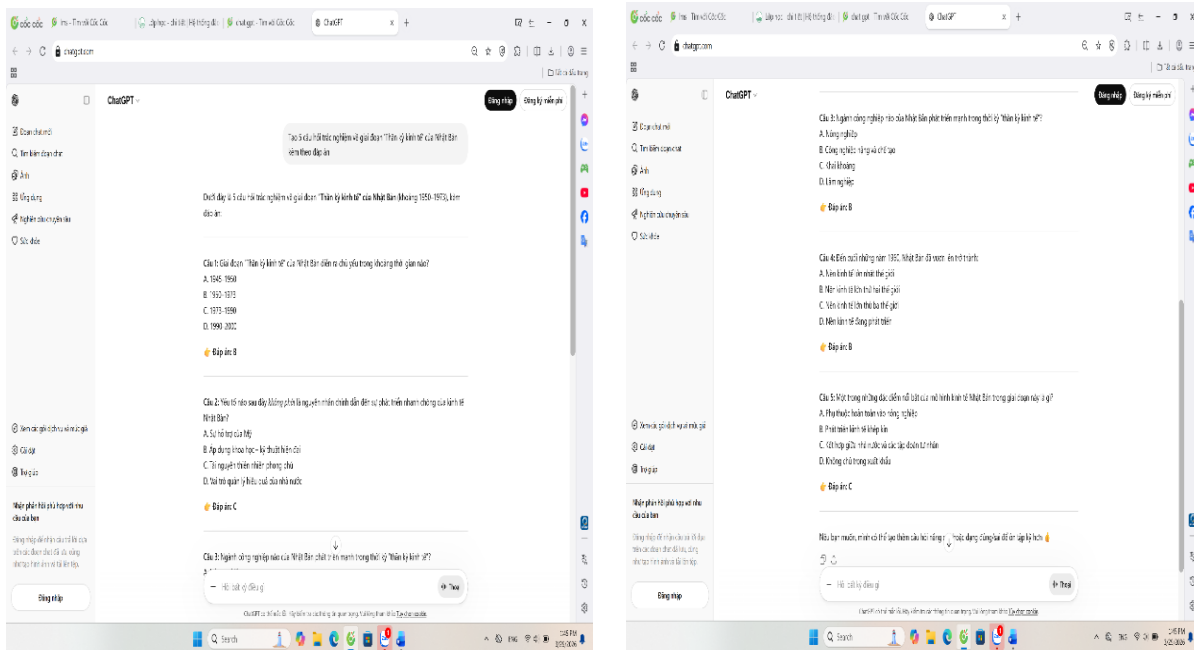
Tác vụ 3: Tạo bộ câu hỏi ôn tập

(Chủ đề: Lịch sử kinh tế Nhật Bản giai đoạn sau Thế chiến II)

* Prompt Cơ bản: "Đặt câu hỏi ôn tập về kinh tế Nhật Bản sau chiến tranh."

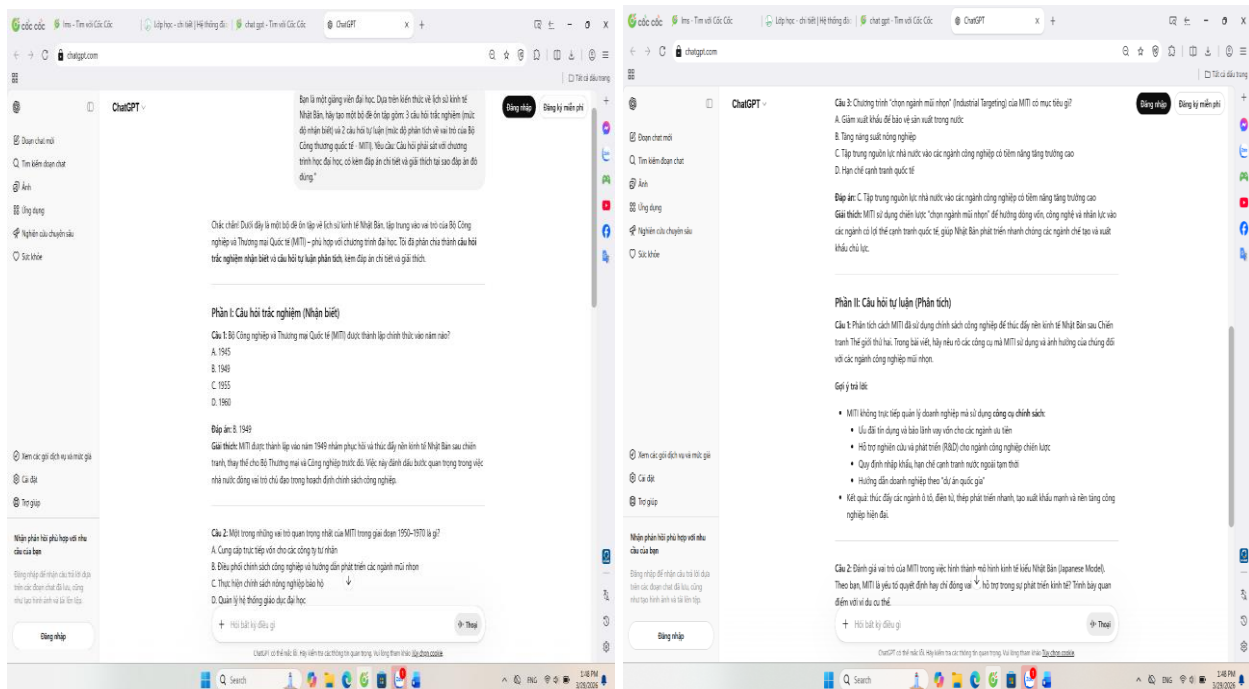

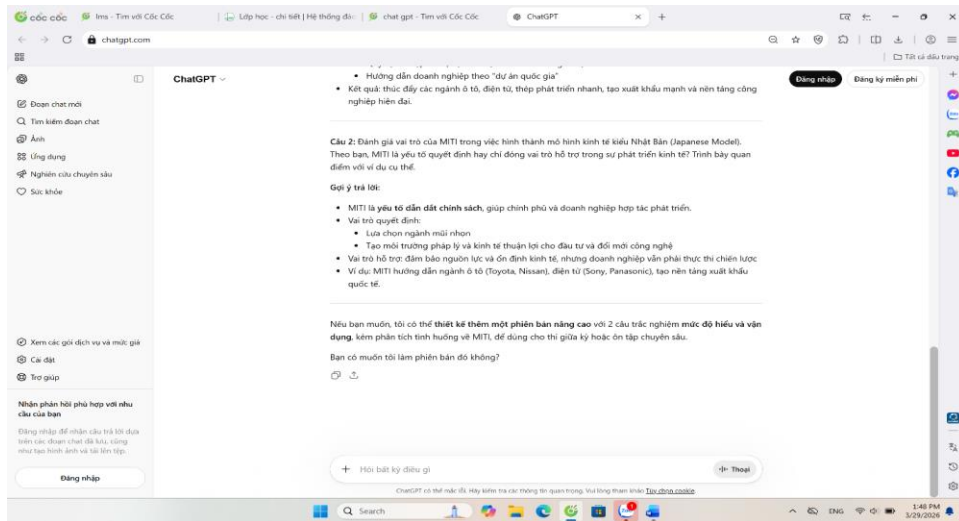
*** Prompt Cải tiến:** "Tạo 5 câu hỏi trắc nghiệm về giai đoạn 'Thần kỳ kinh tế' của Nhật Bản kèm theo đáp án."

*** Prompt Nâng cao (Criteria + Output Format):**

"Bạn là một giảng viên đại học. Dựa trên kiến thức về lịch sử kinh tế Nhật Bản, hãy tạo một bộ đề ôn tập gồm: 3 câu hỏi trắc nghiệm (mức độ nhận biết) và 2 câu hỏi tự luận (mức độ phân tích về vai trò của Bộ Công thương quốc tế - MITI). Yêu cầu: Câu hỏi phải sát với chương trình học đại học, có kèm đáp án chi tiết và giải thích tại sao đáp án đó đúng."

III. Phân tích hiệu quả và So sánh kết quả

Tiêu chí	Prompt cơ bản	Prompt cải tiến	Prompt nâng cao
Định nghĩa	Prompt đơn giản, ngắn, trực tiếp.	Prompt có thêm hướng dẫn cụ thể, bối cảnh hoặc yêu cầu rõ ràng hơn.	Prompt chi tiết, có cấu trúc phức tạp, yêu cầu phân tích đa chiều, lập luận logic.
Độ chính xác	Trung bình, dễ bị hiểu sai ý định.	Tốt hơn, ít bị sai lệch nhờ thông tin bổ sung.	Rất cao, gần với mục tiêu người dùng nhờ hướng dẫn rõ ràng và chi tiết.
Chi tiết & bối cảnh	Thông tin hạn chế, câu trả lời ngắn gọn.	Thêm bối cảnh, dẫn dắt AI đi đúng hướng.	Cung cấp nhiều bối cảnh, nhiều khía cạnh, khả năng phân tích sâu.
Khả năng sáng tạo	Thấp, dễ nhận kết quả chung chung.	Trung bình, AI có thể đưa ra nhiều gợi ý hợp lý.	Cao, AI có thể kết hợp nhiều ý tưởng, phân tích đa chiều, sáng tạo hơn.
Thời gian phản hồi	Nhanh nhất, ít yêu cầu xử lý logic.	Trung bình, AI cần xử lý thêm hướng dẫn.	Chậm hơn, AI cần tổng hợp và phân tích nhiều thông tin.
Ví dụ ứng dụng	Trả lời câu hỏi đơn giản, tra cứu nhanh.	Viết nội dung có bối cảnh, soạn email, lập kế hoạch đơn giản.	Phân tích dữ liệu, viết báo cáo chi tiết, lập chiến lược, tư vấn phức tạp.
Ưu điểm	Dễ sử dụng, nhanh chóng.	Cân bằng giữa độ chính xác và dễ sử dụng.	Kết quả sâu sắc, chi tiết, sáng tạo, gần với yêu cầu chuyên môn.

Nhược điểm	Kết quả có thể chung chung, thiếu chính xác.	Vẫn còn hạn chế nếu bối cảnh chưa đủ rõ.	Cần thời gian và kỹ năng soạn prompt, phức tạp hơn.
-------------------	--	--	---

***Lý do Prompt Nâng cao hiệu quả nhất:**

* Thiết lập vai trò (Role): Giúp AI xác định được văn phong và độ sâu kiến thức cần thiết (ví dụ: vai trò giảng viên hoặc chuyên gia).

* Cung cấp bối cảnh (Context): AI không phải "đoán" ý người dùng mà biết rõ đối tượng phục vụ là sinh viên ngành Nhật Bản học.

* Cấu trúc đầu ra (Output Criteria): Việc giới hạn định dạng (không dùng bảng, dùng gạch đầu dòng) giúp kết quả trả về đúng ý đồ sử dụng ngay lập tức mà không cần chỉnh sửa lại.

IV. Tổng hợp nguyên tắc viết Prompt hiệu quả

Dựa trên sơ đồ 5 yếu tố cần có (Nhiệm vụ, Dữ liệu, Bối cảnh, Tiêu chuẩn, Ví dụ), tôi rút ra các mẹo sau:

* Cụ thể hóa nhiệm vụ: Thay vì nói "Làm bài", hãy nói "Phân tích", "Tóm tắt" hoặc "So sánh".

* Cung cấp bối cảnh chuyên sâu: Luôn đính kèm thông tin bạn là ai và bạn cần kết quả để làm gì (ví dụ: viết tiểu luận, ôn thi).

* Áp dụng kỹ thuật Chain-of-Thought: Yêu cầu AI "suy nghĩ từng bước" hoặc thực hiện theo các bước đánh số để tránh bỏ sót ý quan trọng.

* Kiểm soát định dạng: Quy định rõ độ dài (ngắn gọn), cấu trúc (ý chính) để tiết kiệm thời gian đọc.

* Sử dụng ví dụ (Few-shot): Nếu có một mẫu chuẩn, hãy đưa vào prompt để AI bắt chước tông giọng và cấu trúc đó.